

Sygn. akt II KK 406/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Andrzej Stępka

SSN Jarosław Matras

Protokolant Anna Janczak

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jacka Radoniewicza ,

w sprawie **B.G. i K.K.** skazanych z art. 229 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 12 kwietnia 2018 r.,

kasacji, wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 24 maja 2017 r., sygn. akt VI Ka .../16

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w W.

z dnia 31 maja 2016 r., sygn. akt IV K .../16,

**uchyła wyrok Sądu Okręgowego w W. w zaskarżonej części i
sprawę w zakresie czynów zarzuconych K. K. i B.G. odpowiednio
w pkt 2 i 5 komparycji wyroku Sądu Rejonowego w W.
przekazuje Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego
rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

K. K. została oskarżona o to, że:

1. w maju 2001 roku w W. działając wspólnie i w porozumieniu z W.K. udzieliła B.G., pełniącej funkcję publiczną – lekarza orzecznika w II Oddziale Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. korzyści majątkowej w postaci pieniędzy w kwocie 2.000 zł w zamian za wydanie decyzji administracyjnej w przedmiocie przyznania W.K. uprawnień rentowych z tytułu częściowej niezdolności do pracy w okresie od maja 2001 r. do maja 2003 r., tj. o czyn z art. 229 § 1 k.k.
2. w dniu bliżej nieustalonym, w okresie od września 2003 r. do dnia 9 października 2003 roku w W., działając wspólnie i w porozumieniu z B.N. udzieliła B.G., pełniącej funkcję publiczną – lekarza orzecznika w II Oddziale Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. korzyści majątkowej w postaci pieniędzy w kwocie 2.000 zł w zamian za wydanie decyzji w przedmiocie przyznania B.N. uprawnień rentowych z tytułu częściowej niezdolności wymienionej do pracy w okresie od października 2003 r. do października 2005 r., tj. o czyn z art. 229 § 1 k.k.
3. w dniu bliżej nieustalonym, w okresie od września 2005 r. do dnia 25 listopada 2005 roku w W., działając wspólnie i w porozumieniu z B.N. i A.R. udzieliła B.G., pełniącej funkcję publiczną – lekarza orzecznika w II Oddziale Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. korzyści majątkowej w postaci pieniędzy w kwocie 4.500 zł w zamian za wydanie decyzji w przedmiocie przyznania B.N. uprawnień rentowych z tytułu częściowej niezdolności wymienionej do pracy w okresie od października 2005r. do listopada 2008 r., tj. o czyn z art. 229 § 1 k.k.

B.G. oskarżono o to, że:

4. w maju 2001 roku w W. pełniąc funkcję publiczną – lekarza orzecznika w II Oddziale Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. przyjęła od K.K. działającej wspólnie i w porozumieniu z W.K. korzyść majątkową w postaci pieniędzy w kwocie 2.000 zł w zamian za wydanie decyzji administracyjnej w przedmiocie przyznania W.K. uprawnień rentowych z tytułu częściowej niezdolności do pracy w okresie od maja 2001 r. do maja 2003 r., tj. o czyn z art. 228 § 1 k.k.
5. w dniu bliżej nieustalonym, w okresie od września 2003 r. do dnia 9 października 2003 roku w W., pełniąc funkcję publiczną - lekarza orzecznika w II Oddziale Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. przyjęła od K.K. działającej

wspólnie i w porozumieniu z B.N. i A.R. korzyść majątkową w postaci pieniędzy w kwocie 2.000 zł w zamian za wydanie decyzji w przedmiocie przyznania B.N. uprawnień rentowych z tytułu częściowej niezdolności wymienionej do pracy w okresie od października 2003 r. do października 2005 r., tj. o czyn z art. 228 § 1 k.k.

6. w dniu bliżej nieustalonym, w okresie od września 2005 r. do dnia 25 listopada 2005 roku w W., pełniąc funkcję publiczną – lekarza orzecznika w II Oddziale Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. przyjęła od K. K. działającej wspólnie i w porozumieniu z B.N. i A.R. korzyść majątkową w postaci pieniędzy w kwocie 4.500 zł w zamian za wydanie decyzji w przedmiocie przyznania B.N. uprawnień rentowych z tytułu częściowej niezdolności wymienionej do pracy w okresie od października 2005 r. do listopada 2008 r., tj. o czyn z art. 228 § 1 k.k.

Wyrokiem z dnia 31 maja 2016 r., sygn. akt IV K .../16, Sąd Rejonowy :

- I. oskarżoną K. w ramach czynu zarzucanego jej w pkt 1, uznał za winną tego, że w maju 2001 roku w W. udzieliła B.G., pełniącej funkcję publiczną – lekarza orzecznika w II Oddziale Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. korzyści majątkowej w postaci pieniędzy w kwocie 2.000 zł w zamian za wydanie decyzji administracyjnej w przedmiocie przyznania W.K. uprawnień rentowych z tytułu częściowej niezdolności do pracy w okresie od maja 2001 r. do maja 2003 r., czym wypełniła znamiona przestępstwa z art. 229 § 1 k.k. i za to na tej podstawie wymierzył jej karę roku i sześciu miesięcy pozbawienia wolności;
- II. uznał oskarżoną za winną popełnienia czynu zarzucanego jej w pkt 2 i za to na podstawie art. 229 § 1 k.k. skazał ją i wymierzył karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności;
- III. uznał oskarżoną za winną popełnienia czynu zarzucanego jej w pkt 3 i za to na podstawie art. 229 § 1 k.k. skazał ją i wymierzył karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności;
- IV. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. połączył jednostkowe kary pozbawienia wolności i wymierzył oskarżonej K. K. karę łączną 2 lat pozbawienia wolności;
- V. na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 1 pkt 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wykonanie orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności zawiesił warunkowo

na okres 5 lat próby;

- VI. na podstawie art. 71 § 1 k.k. w zw. art. 4 § 1 k.k. wymierzył oskarżonej karę grzywny w wysokości 180 stawek dziennych, określając wysokość jednej stawki na 30 złotych;
- VII. oskarżoną B.G., w ramach czynu zarzucanego w pkt 4, uznał za winną tego, że w maju 2001 r. w W., pełniąc funkcję publiczną – lekarza orzecznika w II Oddziale Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. przyjęła od K.K. korzyść majątkową w postaci pieniędzy w kwocie 2.000 zł w zamian za wydanie decyzji administracyjnej w przedmiocie przyznania W.K. uprawnień rentowych z tytułu częściowej niezdolności do pracy w okresie od maja 2001 r. do maja 2003 r., czym wypełniła znamiona przestępstwa z art. 228 § 1 k.k. i za to na tej podstawie skazał ją i wymierzył karę roku i sześciu miesięcy pozbawienia wolności, a na podstawie art. 33 § 2 k.k. wymierzył jej także karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych, określając wysokość jednej stawki na 40 złotych;
- VIII. uznał oskarżoną za winną popełnienia czynu zarzucanego jej w pkt 5 i za to na podstawie art. 228 § 1 k.k. skazał ją i wymierzył jej karę roku i sześciu miesięcy pozbawienia wolności, a na podstawie art. 33 § 2 k.k. także karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych, określając wysokość jednej stawki na 40 złotych;
- IX. uznał oskarżoną za winną popełnienia czynu zarzucanego jej w pkt 6 i za to na podstawie art. 228 § 1 k.k. skazał ją i wymierzył jej karę roku i sześciu miesięcy pozbawienia wolności, a na podstawie art. 33 § 2 k.k. także karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych, określając wysokość jednej stawki na 40 złotych;
- X. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. połączył zbiegające się kary pozbawienia wolności i grzywny i wymierzył oskarżonej B.G. kary łączne 2 lat pozbawienia wolności i grzywny w wysokości 200 stawek dziennych, określając wysokość jednej stawki na 40 złotych;
- XI. na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 1 pkt 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wykonanie orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności zawiesił warunkowo na okres 5 lat próby;

XII. na podstawie art. 45 § 1 k.k. orzekł wobec B.G. przepadek korzyści majątkowej w kwocie 8.500 złotych;

XIII. rozstrzygnął o zaliczeniu na poczet orzeczonych grzywien okresów rzeczywistego pozbawienia wolności oskarżonych w sprawie oraz orzekł o kosztach.

Orzeczenie to zaskarżone zostało apelacjami oskarżonej K. i jej obrońcy oraz obrońcy oskarżonej G.

Obrońca oskarżonej K. K. zaskarżył wyrok w całości i zarzucił:

1. w zakresie „zarzutu pierwszego dotyczącego W.K. naruszenie przepisów postępowania w postaci obrazy art. 7, 5 § 2 i 4 k.p.k. poprzez uznanie nie dających się usunąć wątpliwości na niekorzyść oskarżonej, w świetle okoliczności, iż oskarżona w zakresie B.N. konsekwentnie podtrzymywała jedną wersję, a w zakresie W.K. nie sposób ustalić wersji jednolitej, ponadto w sytuacji, w której uniewinniono W.K. trudno uwierzyć, iż K.K. podejmowałaby działania, o których nie dowiedziałby się mąż, zdaniem obrony w sposób logiczny tej sytuacji nie da się wytłumaczyć, z tego powodu nie sposób znaleźć okoliczności, które w sposób bezsprzeczny pozwalałyby uznać winę oskarżonej w tym zakresie”;
2. „w zakresie zarzutu drugiego i trzeciego dotyczącego B.N. na podstawie art. 438 pkt 4 k.p.k. rażąco niewspółmierność kary wymierzonej oskarżonej poprzez zastosowanie zbyt wysokiej kary, zbyt długiego okresu próby i zbyt wysokiej grzywny”.

W konsekwencji tych zarzutów skarżący wniósł o zmianę wyroku przez uniewinnienie oskarżonej od popełnienia czynu zarzuconego w pkt 1 albo o uchylenie wyroku w tym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, a w odniesieniu do pozostałych czynów o zmianę wyroku przez określenie kar jednostkowych w wysokości roku za każdy czyn, wymierzenie kary łącznej w wysokości roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na 2 lata oraz wymierzenie grzywny w wysokości 40 stawek dziennych po 30 zł każda, ewentualnie uchylenie wyroku także w tym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

K.K. zaskarżyła wyrok w całości i zarzuciła:

- 1) obrazę przepisów postępowania, tj. art. 5 § 2 k.p.k. poprzez jego

niezastosowanie i rozstrzygnięcie na niekorzyść oskarżonej nie dających się usunąć wątpliwości wynikających z wyjaśnień oskarżonej odnośnie kolejności zdarzeń zarzuconych oskarżonej w punktach II i III zaskarżonego wyroku;

- 2) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia poprzez pominięcie okoliczności wynikających z uznanych za wiarygodne wyjaśnień oskarżonej z dnia 29 czerwca 2007 r. w zakresie kontaktu oskarżonej z B.G.; ewentualnie
- 3) obrazę prawa materialnego, tj. art. 60 § 3 i 6 pkt 4 k.k. poprzez niezastosowanie ich w niniejszej sprawie;
- 4) obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 229 § 1 k.k. poprzez zastosowanie go w sprawie pomimo, iż z okoliczności sprawy wynika, że zarzucony czyn powinien zostać zakwalifikowany z art. 229 § 2 k.k.

W związku z opisanymi zarzutami skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości, ewentualnie o jego zmianę poprzez prawidłowe zastosowanie przepisów prawa materialnego.

Obrońca oskarżonej B.G. zaskarżył wyrok w całości i zarzucił:

- a. obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, a to:
 - i. art. 4 i art. 7 w zw. z art. 175 § 1 k.p.k. poprzez dowolną ocenę wyjaśnień współoskarżonych i oparcie rozstrzygnięcia o sprawstwie i winie oskarżonej B.G. wyłącznie na pomówieniach współoskarżonej, pomimo braku ich potwierdzenia w innych przeprowadzonych dowodach;
 - ii. art. 410 w zw. z art. 175 § i 171 § 7 k.p.k. poprzez oparcie rozstrzygnięcia na wyjaśnieniach B.G. z dnia 17 lipca 2007 r., przy całkowitym pominięciu okoliczności tego przesłuchania, o których oskarżona wyjaśniała na rozprawie przed sądem w dniu 22 marca 2016 r., z których wynika, że wyjaśnienia przed prokuratorem zostały złożone w warunkach wyłączających swobodę wypowiedzi;
- b. błędy w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę orzeczenia, a to przez przyjęcie, że:
 - i. B.G. trzykrotnie przyjęła od K.K. korzyści majątkowe w zamian za wydanie decyzji w przedmiocie przyznania uprawnień rentowych W.K. i dwukrotnie B.N., podczas gdy okoliczność ta wynika jedynie z pomówień współoskarżonej i nie znajduje oparcia w innych ujawnionych w toku postępowania okolicznościach;

- ii. B.G. wydała decyzje administracyjne w przedmiocie przyznania uprawnień rentowych W.K. w okresie od maja 2001 do maja 2004 roku oraz dwukrotnie wydała decyzje w przedmiocie przyznania uprawnień rentowych B.N. (za okresy od października 2003 r. do października 2005 r. oraz w okresie od października 2005 r. do października 2008 r.), które to czyny Sąd przypisał oskarżonej, podczas gdy już na s. 3 - 5 uzasadnienia wyroku Sąd prawidłowo wskazuje, że decyzje te wydawali odpowiednio Z.H., K.W. i M.S.;
- iii. B.G. znała B.N., podczas gdy okoliczność taka nie wynika z żadnego przeprowadzonego dowodu, w szczególności z okoliczności, że oskarżona wydawała decyzję w sprawie B.N.;
- iv. okoliczności obiektywne, takie jak stan zdrowia oskarżonej i warunki, w których była przesłuchiwana, nie miały wpływu na swobodę wypowiedzi i nie ograniczały jej prawa do obrony.

W następstwie tych zarzutów obrońca wniósł o zmianę wyroku przez uniewinnienie oskarżonej od wszystkich zarzucanych jej czynów.

Po rozpoznaniu wniesionych środków odwoławczych Sąd Okręgowy w W., wyrokiem z dnia 24 maja 2017 r., sygn. akt VI Ka .../16:

1. zmienił zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że:

- uchylił rozstrzygnięcia z pkt IV, V i VI dotyczące K. K., z pkt X i XI dotyczące B.G. oraz z pkt XIII wydane w oparciu o przepis art. 63 § 1 k.k.;
- oskarżoną K.K. uniewinnił od popełnienia czynu przypisanego jej w pkt II części dyspozytywnej (pkt 2 komparycji),
- oskarżoną B.G. uniewinnił od popełnienia czynu przypisanego jej w pkt VIII części dyspozytywnej (pkt 5 komparycji),
- co do czynów przypisanych oskarżonej K.K. w punktach I i III części dyspozytywnej ustalił, że wręczenie korzyści majątkowej nastąpiło nie w zamian, a w związku z wydaniem decyzji administracyjnej oraz że w zakresie czynu przypisanego w pkt III części dyspozytywnej wartość wręczonej korzyści majątkowej wynosiła 2.000 złotych,
- co do czynów przypisanych oskarżonej B.G. w punktach VII i IX części dyspozytywnej ustalił, że przyjęcie korzyści majątkowej nastąpiło nie w zamian, a w związku z wydaniem decyzji administracyjnej oraz że w zakresie czynu

przypisanego w pkt IX części dyspozytywnej wartość przyjętej korzyści wynosiła 2.000 złotych,

- ustalił na 4.000 zł wysokość korzyści majątkowej, której przepadek orzeczono wobec B.G. w pkt XII,

- obniżył wysokość stawek dziennych grzywien orzeczonych wobec B.G. w pkt VII i IX części dyspozytywnej do 30 złotych;

2. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy;

3. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. połączył orzeczone w pkt I i III części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku kary pozbawienia wolności i wymierzył oskarżonej K. karę łączną roku i 9 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 1 pkt 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. warunkowo zawiesił na okres próby 5 lat i na podstawie art. 71 § 1 k.k. wymierzył oskarżonej karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na 10 złotych;

4. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. połączył orzeczone w pkt VII i IX części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku kary pozbawienia wolności i grzywny i wymierzył oskarżonej G. kary łączne roku i 9 miesięcy pozbawienia wolności i 120 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na 30 złotych;

5. na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 1 pkt 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wykonanie orzeczonej wobec oskarżonej B.G. kary łącznej pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby 5 lat;

6. zaliczył na poczet orzeczonych grzywien okresy rzeczywistego pozbawienia oskarżonych wolności w sprawie i rozstrzygnął o kosztach.

Wyrok Sądu odwoławczego zaskarżony został w części dotyczącej uniewinnienia na niekorzyść obu oskarżonych przez prokuratora Prokuratury Okręgowej w W. Skarżący, powołując się na przepisy art. 523 § 1 i 3 k.p.k. oraz art. 526 § 1 k.p.k. zarzucił: „rażące naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia tj. art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. polegające na wydaniu orzeczenia w oparciu o część ujawnionego materiału dowodowego ocenionego dowolnie, a nie swobodnie, wbrew zasadom prawidłowego rozumowania, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego i bezpodstawnym

nieuzasadnionym przyjęciu przez Sąd Okręgowy, że jedynym materiałem dowodowym świadczącym o wręczeniu korzyści majątkowej B.G., za pośrednictwem K.K., w zamian za przyznanie uprawnień rentowych B.N. na okres od października 2003 r. do października 2005 r., są wyjaśnienia złożone przez K.K. będące w tym zakresie niewiarygodne, bo nie zostały poparte i zweryfikowane przez inne dowody, przy jednoczesnym uznaniu wiarygodności tych samych wyjaśnień odnośnie pozostałych czynów objętych aktem oskarżenia, podczas gdy pomówienie świadka nie było jedynym dowodem, a zostało wsparte przez relację świadka B.N., co skutkowało nieuzasadnionym przyjęciem, iż materiał dowodowy nie daje podstaw do przypisania sprawstwa czynów zarzucanych E.K. w pkt VI, a B. G. w pkt IX aktu oskarżenia i uniewinnieniem oskarżonych w tym zakresie podczas gdy uwzględnienie wszystkich zebranych dowodów, w tym przede wszystkim wyjaśnień i zeznań B.N. i E.K. złożonych odnośnie oskarżonych, ocenionych swobodnie z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego prowadzi do wniosku, iż oskarżone popełniły zarzucane im czyny” i wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja zasługuje na uwzględnienie.

Nadzwyczajny środek zaskarżenia wniesiony został od tej części wyroku Sądu odwoławczego, w której doszło do wydania rozstrzygnięcia o charakterze reformatoryjnym, tj. uniewinnienia oskarżonych od popełnienia czynów zarzucanych im odpowiednio w pkt 2 i 5 i przypisanych w pkt II i VIII wyroku Sądu pierwszej instancji. Rozstrzygnięcia te były następstwem dokonania odmiennej oceny zgromadzonych dowodów oraz poczynienia nowych ustaleń faktycznych.

Obowiązujący model postępowania apelacyjnego nie pozbawia sądu odwoławczego możliwości prowadzenia postępowania dowodowego, oceniania dowodów, czynienia nowych ustaleń faktycznych, a w konsekwencji wydania orzeczenia reformatoryjnego w postaci uniewinnienia oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu czynu. Decydując się na takie rozstrzygnięcie sąd odwoławczy bierze na siebie niejako obowiązki sądu meriti, z konsekwencjami związanymi m.in.

z treścią art. 7 i 410 k.p.k. Oznacza to, że podstawę wyroku może stanowić tylko całokształt okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej, a ocena zgromadzonych dowodów musi być swobodna a nie dowolna. Jednym z wyznaczników swobodnej oceny dowody jest wzięcie pod uwagę wszystkich, istotnych z punktu widzenia przedmiotu procesu, dowodów zgromadzonych w sprawie.

Jak trafnie wywiedziono w kasacji prokuratora, wyrok Sądu Okręgowego w W. nie spełnia powyższych wymagań. Uzasadniając swoje rozstrzygnięcie Sąd odwoławczy wskazał, że: „Wyjaśnienia K.K. odnoszące się do pierwszego wręczenia korzyści majątkowej B.G. w imieniu B.N., co miało mieć miejsce w okresie od września 2003 roku do 9 października 2003 roku (...) nie stanowią wystarczającej podstawy, do ustalenia że oskarżone popełniły zarzucane im przestępstwo (...). Wyjaśnienia oskarżonej w zakresie owego czynu, mimo, iż bardzo szczegółowe nie znajdują bowiem potwierdzenia w pozostałym materiale dowodowym”. W dalszych wywodach Sąd kwestionuje wiarygodność omawianych wyjaśnień powołując się na fałszywość wskazywanych przez oskarżoną punktów odniesienia, pozwalających na identyfikację czasową omawianych przez nią zdarzeń. Tymi punktami odniesienia miały być: udział lekarza J.P., który miał być pośrednikiem, a także uczestniczenie w przestępstwie innego pośrednika A.R. Zważywszy, że doktor P. zmarł w dniu 22 listopada 2000 roku, a A.R. od dnia 4 kwietnia 2002 r. do dnia 15 marca 2004 r. przebywał w zakładzie karnym, obaj nie mogli pośredniczyć w czynnościach związanych z przekazaniem i uzyskaniem korzyści majątkowej w ramach czasowych czynów zarzuconych oskarżonym odpowiednio w pkt 2 i 5, tj. w okresie września 2003 r. do dnia 9 października 2003 r. Sąd Okręgowy zauważył także, że: „Świadek B.N. nie potrafiła konkretnie umiejscowić w czasie przekazywania pieniędzy oskarżonej K., ani podać szczegółów ich współpracy. Wyjaśnienia K.K. w powyższym zakresie nie znalazły zatem potwierdzenia w innych dowodach. Wydawać by się mogło, że pierwsze, tak szczegółowe wyjaśnienia winny być najbardziej miarodajne, niemniej jednak z uwagi na powyższe czynniki, śmierć dr P. w 2000 roku oraz przebywanie A.R. w Zakładzie Karnym, wyjaśnień oskarżonej nie sposób uznać za wiarygodne. (...). Nie można co prawda wykluczyć, że K.K. wyjaśniała o innym zdarzeniu, które nie

zostało objęte aktem oskarżenia, zwłaszcza, że przyznanie pierwszej renty B.N. de facto przez oskarżoną B.G. miało miejsce w listopadzie 2000 roku, to okoliczność ta nie mogła jednak doprowadzić do skazania oskarżonych za ten czyn, albowiem stanowiłoby to w sposób oczywisty, wyjście poza granice oskarżenia”.

Z przytoczonych wywodów wynika, że według Sądu odwoławczego, jedynym dowodem mogących stanowić podstawę do ustalenia sprawstwa oskarżonych w zakresie czynów zarzuconych w pkt 2 i 5 były wyjaśnienia oskarżonej K.K., które okazały się niewiarygodne. Nadto, gdyby nawet przyjąć, że oskarżona opisywała zdarzenia, które rzeczywiście miały miejsce, to nie mieściły się one w historycznych ramach czynów zarzuconych oskarżonym.

Zaprezentowany sposób rozumowania dotknięty jest zasadniczą wadą związaną z całkowitym zignorowaniem procesowych wypowiedzi B.N. – trudno przecież za właściwe odniesienie się do treści zgromadzonych dowodów uznać jednozdaniową uwagę, że wymieniona nie potrafiła konkretnie umiejscowić w czasie przekazywania pieniędzy oskarżonej K., ani podać szczegółów ich współpracy. W uzasadnieniu kasacji trafnie podniesiono, że przytoczone stanowisko w istocie całkowicie odrywa się od treści wyjaśnień i zeznań składanych przez B.N. w toku postępowania karnego. Jej procesowe wypowiedzi znajdują się na k – 336 – 338, 439 – 440, 1298 – 1299, 1659 – 1660, 2108 – 2111 i 2473 – 2475 akt sprawy. Treść tych dowodów pozostaje w oczywistej sprzeczności z przywoływanym wyżej stanowiskiem Sądu odwoławczego. Dla potwierdzenia tej konkluzji wystarczające będzie przytoczenie jedynie kilku fragmentów wyjaśnień i zeznań B. .

- „Chciałabym w tym miejscu oświadczyć prostując moje wyjaśnienia, iż w 2003 r. osobiście przekazałam K. pieniądze w kwocie 2.000 zł, w zamian za pomoc w przyznaniu renty. Pierwszy raz rentę otrzymałam w 2000 r. Wówczas nie przekazałam nikomu pieniędzy. Pierwszy raz pieniądze przekazałam w 2003 r., a w 2005 r. pieniądze przekazał R. od K. nie dowiedziałam się komu przekazywała pieniądze. Nie wiem czy część pieniędzy K. pozostawiła dla siebie. Nie wiem z kim K. kontaktowała się w sprawie mojej renty” (k – 338);

- „W 2003 r. i w 2005 r. zostały mi przyznane renty czasowe z ZUS-u. W związku z tym rentami ja wręczałam pieniądze. Ja osobiście nie wręczałam tych pieniędzy.

Pieniądze w 2003 r. i 2005 r. za przyznanie mi rent czasowych przekazywał K. - A. R. (...). Tak były załatwiane renty w 2003 r. i 2005 r. przez A. za pośrednictwem K. . Ja nie wiem komu K. dalej przekazywała pieniądze (k – 1299);

- „Dwukrotnie pani K. pośredniczyła w przyznawaniu mi renty z tytułu niezdolności do pracy. Pośredniczyła w przekazaniu pieniędzy. Nie jestem w stanie operować datami. Pieniądze miały być przekazywane pani K., ona nie informowała mnie, co dalej zrobi z tymi pieniędzmi, to znaczy miała je przekazać lekarzowi. To było w sprawie, którą miałam mieć rozpatrywaną w 2003 roku – przedłużenie renty. Potem jeszcze raz korzystałam z pośrednictwa pani K. przy kolejnym przedłużeniu renty” (k – 2473);

- „W zależności o tego, czy pan R. był wtedy w areszcie, czy nie, to albo on przekazał pieniądze, jeśli nie było go w areszcie, albo ja przekazałam te pieniądze w takich okolicznościach jak opisałam dziś. Za drugim razem, przy przedłużeniu renty, analogiczna sytuacja – jeśli pan R. nie był wtedy w areszcie to on przekazał pieniądze. Albo ja przekazałam, jeśli on był wtedy w areszcie” (k – 2474).

Przytoczone wypowiedzi procesowe B.N. były przedmiotem oceny Sądu pierwszej instancji oraz stanowiły podstawę poczynionych przez ten Sąd ustaleń faktycznych (strona 5 uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego). Sąd Okręgowy w istocie rzeczy zignorował omawiane wyjaśnienia i zeznania i nie zestawiał ich z wyjaśnieniami K.K. oraz innymi dowodami zgromadzonymi w sprawie. Krytyczna ocena wyjaśnień oskarżonej K., a w konsekwencji wnioskowanie o braku dowodów co do popełnienia czynów z pkt 2 i 5 pozostaje w sprzeczności z treścią art. 410 k.p.k. i nie korzysta z ochrony wynikającej z art. 7 k.p.k.

Zaistniałe uchybienie miało charakter rażący, ponieważ pominięto jeden z podstawowy dowodów zgromadzonych w sprawie. Mogło mieć ono istotny wpływ na treść zaskarżonego kasacją wyroku, gdyż rzutować mogło na prawidłowość rozpoznania wniesionych środków odwoławczych, a ostatecznie na trafność reformatoryjnego rozstrzygnięcia. Konsekwencją tego stanu rzeczy stała się konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. W ponowionym postępowaniu Sąd odwoławczy będzie zobowiązany do respektowania powyższych uwag i przestrzegania obowiązującego prawa.

Zauważyć przy tym należy, że skuteczność wywiedzionej kasacji nie przesądza o odpowiedzialności karnej oskarżonych w rozważanym zakresie, ta może bowiem wynikać wyłącznie ze zgromadzonych dowodów postrzeganych w ich wzajemnym powiązaniu, ocenionych zgodnie z wymaganiami wynikającymi z art. 7 k.p.k., przy uwzględnieniu uwarunkowań wynikających ze specyfiki postępowania odwoławczego oraz zakresu zaskarżenia i podniesionych zarzutów.

kc